

Samenvatting interview Reyer Ploeg 8 maart 2022

Reyer werkt bij de hogeschool als docent methodiek en onderzoeksbegeleider van de [opleiding Docent Muziek](#) en als onderzoeker bij het [lectoraat Muziek in Onderwijs](#). Daarnaast is hij ook op andere manieren bezig met muziek: als voorzitter van Stichting Mens en Muziek, dirigent van het Haarlems Studentenkoor en mede-eigenaar van cultuurzaal Jansstraat33 in Haarlem.

Reyer heeft les gegeven aan de lagere vrije school in Haarlem als klassenleerkracht en als vakleerkracht muziek. Daarna gaf hij een aantal jaren muziekonderwijs aan de middelbare vrije school in Haarlem. Reyer heeft een opleiding bouwkunde gedaan, de vrije pedagogische academie en studeerde ook compositie, schoolmuziek en koordirectie.

Reyer:

“Muziek hoort bij het mensenleven. Kinderen hebben recht op muziek. Daarom zou muziek deel uit moeten maken van de opvoeding van ieder kind. Omdat muziek hen helpt zichzelf te worden.”

In de terugblik op zijn werkzame leven als docent muziek aan de onderbouw merkt Reyer op dat hij destijds vooral bezig was om met de kinderen muziek te reproduceren. Hij richtte zich vooral op de kinderen als uitvoerende musici. Nu zou hij dat anders doen. Hij zou meer de nadruk willen leggen op de scheppende krachten van de kinderen door hen in het improviseren en componeren aan te spreken. Daarmee ontstaat voor Reyer eigenaarschap bij de kinderen in het vormgeven van het muzikale. Het vraagt om andere werkvormen waarin de docent meer waarnemer wordt en begeleider en facilitator van ruimte voor een scheppend proces waarin hij/zij de kinderen brengt.

Als voorbereiding op dit zelf scheppende proces zou het goed zijn als de kinderen wezenlijke ontmoetingen hebben met fenomenen in de muziek. Zo heeft elke dag zijn eigen toon. Kun je deze toon werkelijk ervaren? De kleur en eventuele geur ervan, het kwalitatieve van deze toon. Door deze ervaringen op te doen kan het kind in een zelf scheppend proces gebracht worden. Volgens Reyer wordt deze impuls nauwelijks vorm gegeven binnen de vrije school.

Reyer merkt op dat er vroeger minder tijd gestoken hoefde te worden in de administratieve kant van het onderwijs. Bovendien gaven de ouders destijds meer ruimte aan de docenten om met kunst bezig te zijn met de kinderen. Door inspectie, ouders die vinger aan de pols houden wat betreft de cognitieve ontwikkeling en administratieve taken als het leerlingvolgsysteem ziet Reyer dat het kunstonderwijs minder ruimte krijgt. Bovendien ziet hij ook dat de generalist van nu minder kunstzinnige bagage in huis lijkt te hebben dan vroeger.

Op Reyers school gaf Reyer orkestles en zong hij met de school tijdens jaarfeesten. Er was geen koor, want de leerkrachten zongen zelf op een mooi niveau met hun klas. Ook was er lierles voor klas 1 t/m 4 en fluitles op de pentatone en diatone fluit. In de derde klas liet hij musici langskomen die hun instrument lieten zien aan de klas. Aan het einde van de reeks speelden alle kinderen van de klas op één na een muziekinstrument en hadden daar les in.

Een leerplan was er niet. Wel de algemene aanwijzingen uit Stockmayer. Wat betreft het leerplan pleit Reyer ervoor dat het muziekonderwijs een contextgebonden vorm mag aannemen. Wat zijn de kwaliteiten en wensen binnen de school en hoe kan het kunstonderwijs vormgegeven worden? Dat mag dus verschillen van school tot school.

Reyer vindt het belangrijk dat de kinderen leren om het notenschrift te lezen en schrijven. Hij heeft dat zelf ook in zijn onderwijs als belangrijk element gezien en verzorgd; de solfège.

Kinderen konden bij hem uiteindelijk aardig van blad zingen. Dat was ook voorwaarde om in het uitvoeren van muziek een bepaald niveau te bereiken. Hij pleit in het leren van het notenschrift voor een weg vanuit het horen naar het visuele. Het heeft geen zin om notenschrift aan te leren als het onderweg niet over kwaliteit gaat. Reyer noemt hier weer het kwalitatief kunnen ervaren van een toon; hoe voelt bijvoorbeeld de A? De weg naar het notenschrift noemt hij een soort stervensproces. Muziek is voor jonge kinderen gelijk aan bewegen. Op latere leeftijd (Reyer noemt het negende jaar als een soort omslagpunt) wordt die beweging meer innerlijk en in het notenschrift wordt dit tot een soort gestorven afdruk. Het is een weg van de fantasie naar de realiteit.

Reyer erkent dat de Kodály methodiek daarin een mooie zinnige rol kan spelen. Het werkt vanuit de oren en daarmee blijft er kwalitatief veel aandacht voor het muzikale. Het muzikale oor neem je in dit proces als ingang en dus langer serieus.

Wat volgens Reyer nodig is voor een beter muziekonderwijs aan vrije scholen zijn vakleerkrachten of specialisten die de moeilijke dingen doen in de klassen en die het team begeleiden in het vormgeven van muziekonderwijs. Juist in die samenwerking zou kwalitatief muziekonderwijs goed vormgegeven kunnen worden. De vakleerkracht heeft met 1 uur in de week namelijk te weinig invloed daarop en een samenwerking met de klassenleerkrachten zou veel meer rendement kunnen opleveren.

Reyer noemt tot slot het belang van het geven van optredens. Zodra je die organiseert en ouders zien waar het over gaat, hoef je niet meer te verdedigen waarom je als school aandacht en tijd wilt besteden aan kunstonderwijs.

Reyer juicht het toe dat er een platform is als vrijeschoolliederen.nl. Hij ziet ook de noodzaak dat er literatuur komt speciaal gericht op de vrije scholen, maar is nog in dubio of dit online beschikbaar zou moeten worden gesteld of in boekvorm.